

A „KELET” előfizetési díja:
Vidékre postán vagy helylén házhoz hordva
Égész évre 16 frt.
Félévre 8 „
Negyedévre 4 „
Egy hóra helyben 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet” minnennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállítás:
Fő 4-ik száma, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékesbb cikkeket díjaztatnak.
Kéziratok nem adának vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak.

Hatszor hasábozott garmond sor vagy annál tere 6 kr.
Bélyegdíj minden hírlap után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetések külön kedvezményt is nyújthat kiadói hivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Orpelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus der Wollzeile 36.) Haasensteint et Volger (Vallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapest
Hasenstein és Vogler hirdetés köv. irodája. Goldberge A. V. hirdetések felvételi irod. Budapest Szervitátor 5. sz.

Nyitási cikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Kolozsvár, november 19.

(?) A Kolozsvár városi közigazgatási testület újra szervezésének előkészületeként tekinthetők azok a választások, melyek a bizottsági tagok felének megújítására e hó 23-dikára lőnek kitűzve. A mozgalom a megválasztandók kijelölése érdekében már meg is indult városszerte s a közelebbi napok, a meny-nyiben az előjelékből következtetni lehet, az épen nem jelentéktelen kérdéssel fognak foglalkozni: kik legyenek a fele részben megújítandó városi bizottság tagjai?

E helyen, természetesen, távol kell tartanunk magunkat a kérdés minden személyes vonatkozásától — sem a dolog természete, sem egyéni hajlamaink nem engedvén meg a korteskedés amugy sem nagyon vonzó mesterségbe való beleártódást. Különbösen is, a választási esélyek nem a hírlapok hasábjain s talán még csak nem is a nyilvános értekezleteken dőlnek el, mihez képest egészen fölösleges fáradság is volna itt az egyének ajánlgatása, vagy rostálgatása.

Nem tehetjük, azonban, hogy az ügy elvi fontosságára föl ne hívjuk a választók figyelmét, melyek miként leendő eldöntésétől függ jórészt városunk anyagi és szellemi életének legközelebbi jövője s mely, azért, kiváló mértékben igényli a leglelküsemre- sebb megállapodást és egyszerű eljárást.

A megújítandó városi bizottság feladata lesz, ugyanis, az összes tisztviselői kar újja-alakítása s a ki csak némileg is ösme- retes a közigazgatási ügymenettel, a végze- dők természetével s a végzés módjaival: tudja méltányolni azt a nagy fontosságot, mely egy oly szabású város, minő Kolozs- vár, közigazgatási testületét megilleti. Az írott törvény jósága, magában véve csak föltétel, csak forma, melynek valóságát, lelket csak is végrehajtók adhatnak. S le- het a városi bizottság, mint ellenőrző tes- tület, még oly éber, szakértő és jóakaratu, ha a közigazgatási személyzet nem felel meg a ráért foladatoknak, felszeg lesz az ügyek folyása s a legjobb esetben is csak állandó küzdelmek árán lehet némileg visszacsinálni a rontásokat, pótolni a mulasztásokat s kez- deményezni az elhanyagoltakat.

De még ennél is nagyobb és elhatáro- zóbb feladatok néznek az új városi bizott- ságra a jövő évi költségvetés, illetőleg ama szervezet megállapításában, mely szerint az új közigazgatási szervezet jövőre beállítan- dó lesz.

E helyen alkalmat verünk magunknak nem rég némely kérdések fölvetésére, mé- lyek szerint városunk közigazgatási szerveze- tében arányosabb munka-beosztást tartánk óhajtanónak, miből mind az ügy-intézés, mind a házi-pénztár előnyét remélhetnők. Azóta ismételve történt e lapokon más ol- dalról is felszólalás, a v. közigazgatás egyik vagy másik ágának módosítása s új beosz- tása érdekében. Maga a polgármester is dol- gozott ki tervet szervezeti szabályzatnak [né- mely ágának módosítására s illetőleg pótlá- sára nézve s a v. bizottság egyik albizottsá- ga tanácskozik is e polgármesteri munkátat fölött. Mindez előmunkálatok s illetőleg kér- dések, a dolog természetéhez képest a v. bi- zottság elhatározása alá fognak kerülni, hogy aztán a formaszertű megállapítás nyomán, irányadókká lehessenek e módosítások az új személyzet beállításánál.

Ez a feladat már, látni való, nem ideig- óráig tartó fontosságot s így azok, kik e te- kintetben dönteni lesznek hivatva, többéve- re határozandának a város legvitalisabb kér- dései fölött. Ezért mondhatjuk, hogy még a tisztviselői személyzet megválasztásánál is fontosabb kérdések megoldását várhatjuk a megújítandó v. bizottságtól s ezért kellett alkalmat vennünk magunknak a választók figyelmének felhívására, hogy, ha személyi ügyekbe e helyen nem avatkozunk is, mélt- án mondhatjuk komolyan, elhatározó su- lyunak a kérdést: kik legyenek a fele rész- ben megújítandó városi bizottság tagjai?

Feleljen minden választó e kérdésre leg- jobb meggyőződése s a város igazi érdeke szerint! . . .

BELFÖLD.

Hunyadmegyei történet-régészeti egyesület alakuló gyűlése. — Felolvasások, concertek, asztatór, vi- lágítás, casino-nagyterem stb. Javára. — Néhai Lázár Kálmán gróf madárgyűjteménye stb.

Déván, 1879. nov. 17-én.

Tekintetes szerkesztő ur!

„Leveledet, tudósításodat ne kezd Ádámom és Éván” — mondja Gutenbergnek valami szedő- ládába rekedt VII. parancsolata. Jól tudjuk továb- bá azt is hogy a journalisták szemében a szedő nemzedék szava áll és nem a vidéki reporteur-e; legalább az ugorakészkori és november havi levele- ző-é bizonyára nem. Pedig de szeretett volna e tövényt — hisz addig csak meg nem szegtük — megszegni és ha bevezetésül nem is épen ösapánk- ról, úgy legalább a városunkban alakult „Imper- tinensek klubjáról”, ezeknek hallatlan s az „Arany

bevitte szobájába; s két percczel később egész hévvel foglalkozott megtöltéssel.

Másnap délután, Miraval marquis, ki cso- dálatos kivételkép, e napon nem evezett át a ta- von, ámbar felséges, mosolygó idő volt, egyszer- re két levelet kapott, egyiket a levélhordó, má- sikat az egészen új ruhába öltöztetett Jaquot ad- ta át neki.

Az első biztos, nyugodt kéztől írva, ekép szolt:

„Kedves bátyám! A hely megürült, ön el- foglalhatja. Ha valami bizománya van Vichy-be, kérem legyen szíves, azt Genf-be utasítani hoz- zám; az éjjel ott fogok hálni, s a holnap dé- után három órákor, vagy jobban mondva, három óra huszonöt perczkor induló gyors vonattal fo- gok elutazni onnét. Fügadja legőszintébb szeren- cse-kíváncsamat boldogságához s változatlan sze- retetemet kifejezését.”

A másik, sietve karczolt, levél így hang- zolt:

„Marquis ur, ön szomorú igazságot mon- dott nekem; a gróf nem szerette őt, vagy nagyon kevésbé szerette, miután nem tudta megbocsátani a nőnek, kiről őt állította, hogy szereti, hogy egy küssé elszunyadt, egy Apepi királyról szó- ló emlékirat fölolvadása alatt.

„Önre bízom elgondolai, hogy minő véle- ménnnyel volt e kérdésre nézve leányom; gunyo- san végig nézte azt az egyént, s mit sem szolt, egy nő pedig nem szereti többé azt a férfit, kit egyszer gunyosan végig nézett. Hallom, hogy még e perczben el fog utazni, de hát ön nem tarthat többé fecsegésemről. Ezentul már semmi sem akadályozza őnt, megírni nekem titkát, vagy még ennél jobbat is tehet, mondja el azt ne- künk ma este személyesen, velünk ebédelve.”

kules” nagymesterétől szentesített szabályairól szó- lani, ha csak egyet-kettőt is; és így legalább a „Kelet” olvasóinak a sociologia tudományának tanulmányozását — fölöslegessé tenni.

— Javíthatatlan vidéki levelező, hallom a t. Szerkesztő urat mondani és így mi is becsána- tot kérünk e parányi kitérésért és ígértünk lero- vásához fogunk.

Novemberi napokat élünk, de életünk azért egy a nyilvános, mint a zártabb körben koránt- sem szűnt meg; sőt merem mondani, hogy na- gyon is nevezetes gyűléseknek, indítványoknak valánk tanui, nevezetesen e hét első napjaiban.

Első sorban áll ezek között a „Történet ré- gészeti társulat”-nak f. hó 17-én dr. Solyom-Fe- kete F. elnöksége — mint e valóban nemes és szép eszmének, ha nem is megpendítője, de ok- vetetlenül újja ébresztője — alatt megejtett alaku- lá gyűlése. A megyének határain túl is jól ismert jogtudós szép megnyitó beszédét az ilyen szép számban egybegyűlt intelligens közönség melegen és éljenzéssel fogadta. A gyűlés legott egy 9 ta- gu bizottságot küldött ki az alapszabályok melőb- bi kidolgozására. Ha a tagok sorát, a fáradhatlan elnököt, a megye áldozatkészségét tekintjük, úgy kétséget sem szenvedhet, hogy e gyönyörű vállá- lat Hunyadmegyében, e classicus földön, nemcsak hogy mielőtt megkezdheti működését, hanem hogy az idők minő hosszabb során át a tudomány s a megye érdekében hova-tovább áldásosabban működ- ni is fog.

Tél van, a bálók pedig még sokáig nem akarnak érkezni. Némelyek várva-várják, mások meg beírják a nagyon korszerű népies felolvasá- sokkal, melyeket Déva közönsége az előbbi évek- ben oly készségesen látogatott. Közülök néhány concerttel is lesz egybekapcsolva.

Tehát olvasunk, énekelünk, sőt ha kell még táncolunk is — akarva nem akarva, csak hogy va- lahára sétatérünk, utczavilágításunk, kövezetünk legyen.

Dóvának a megye központjának, annyi hi- vatal és iskola székhelyének ne volna világítása! Ez lehetetlen, pedig úgy van és úgy is lesz, ezt mintegy főhivatalnak a minapában megjegyzé- mind addig míg a csengő zve olajjá nem válto- zik. Az új tanács aegise alatt javulnak ugyan a dolgok, sőt még egy szép jövőt is merünk kis vá- rosunknak jövedőlni.

Soraink akaratom ellenéte is hosszabbakká váltak, mint a mekkorára azokat szabni akartuk; de azért nem mulasztathatjuk el — ha csak rövi- den is — megemlékezni azon gyönyörű és a ma- ga nemében egyedül álló madár-gyűjteményről, melyet a reáliskola a tanügyért érdeklődő sze- retett alispánunk közbenjárása folytán kapott.

Megmentődött a néhai gr. Lázár K. e nagy ornithologia muzeuma a külföldre való vándorlás-

Jaquot, Verez asszonynak levelére a követ- kező feleletet vitte:

„Kedves asszonyság! — Tehát mégis csak föl kell fedeznem kegyednek e borzasztó titkot!

„Egy nagyon sajnálatra méltó szenvedély él ielkembem, melyet nagy gonddal rejtgetetek, tejér hajam iránti tisztelőből; barátaim közül azok, kik csmerik titkomat, kegyetlenül kigunyolnak érette. Pirulva vallom be tehát, hogy imádom a horoggal való halászást: Midőn Penneville asz- szony ide küldött Lausanneba, hogy valami csa- ládi ügyet elintézzek, ez alkalmatlanságért e gon- dolattal vigasztaltam magam: Lausanne közel fekszik egy nagy tóhoz, borszázni fogok. Első dolgom volt, oda megérkezve, hogy a horgászathoz minden szükséges kellékeket beszeressék. Azon- ban nem mertem kegyednek szomszédságában ha- lászni, félve, hogy megüpnék a foglalkozásnál, s öcsém majd gunyolódni fogna velem. Tudako- zódtam tehát, hogy hol horgászhatnék itt a kö- zelben, s azt mondták, hogy a tulparton, Évén környékén van egy kis tó, tele sok hallal. Ven- déglő is van ott a part mellett; ott kifogadtam egy szobát, hova betettem halász eszközeimet, s minden reggel áthajóztam a nagy tavon, hogy kielégítem szenvedélyemet. Mintán megígértem, hogy igaz leszek, mint Amen-Heb, a fő-juhnyá- őrző, tehát hallja csak, mire vezeti az embert a szenvedély dühe. Elhagytam Laussann-t, Pachy végett, azon egyéjűli célból, hogy közelebb le- gyek a halakhoz; s e miatt annyira elfeledtem azt az ügyet, mely ide vezetett, hogy öcsém azt idő alatt, csak kétszer látogattam meg, egy nap midőn eső esett, s egy nap, midőn szél fújt, mi- vel az ily napokon nem lehet halászni; vissza- utasítottam két, a világon legvonzóbb reggelire való meghívást, mert ha oda elmentem volna,

től, meg a hivatlan gazdák birtokába jutásától. Új mozaik ez a megye művelődéstörténetében.

A gyűjteményt a szakértők másfél ezer forintba becsülik és e héten szállítják át Dé- vára.

(**)

A KOLOSZVARI IPARKAMARA jelentéséből.

(Folytatás.)

Őstermelés az ásványországból.

A réztermelés volt
1875-ben 54.320 kgr. 44,130 frt 55 kr értékben
1876-ban 70.300 „ 57,118 „ 75 „ „
1877-ben 59.944 „ 48,704 „ 50 „ „
1878-ban 51.300 „ 38,911 „ 88 „ „

Rézet O.-Láposbánya állit elő nagyobb mennyiségben. Az évi termelés átlaga 600 mmá- zsa, s a 4 évi termelés ettől nem nagy eltérése- ket mutat,

Termeltetett továbbá
Higany
1875-ben 756 kgr. 2700 frt értékben
1876-ban 2010 „ 6030 „ „
1877-ben 3109 „ 8083 „ „
1878-ban 1675 „ 3433 „ „

E fémre Dumbbrán bányásznak. Ára 260 frttól 205-re esvén le, megsűnt az őszton a nagyobb szorgalomra, s ez ököből a mult évben 50%- csökkenés mutatkozik az előbbi évhez képest.

A bányatermékek más neveit, nevezetesen a zalahatni kohó vegyteni készítményeit a tábláza- tos kimutatás foglalja magába.

A vastermelés.

A vasbányászatot kerületünkben csak a ro- jahidai kincstári bányászat s a toroczkoí ma- gán vállalkozása képviseli, még pedig nagyon kis mérvben. Az évi termelés az erdőlyrészi összes vastermelésnek alig teszi egy tizedét s a kamara- kerület forgalmában csak 80—90 ezer forinttal szerepel. Van még egy vaskohó Ludvégen, Besz- tercze Naszódmege Bukovina felől eső véghatárán de a mely az utóbbi négy év alatt kelendőség hi- ányában üzemem kívül állott.

Termeltetett az egész kerületben
nyers vas
1875-ben 334,243 kgr. 33,001 frt értékben
1876-ban 472,000 „ 42,932 „ „
1877-ben 1.091,500 „ 65,909 „ „
1878-ban 984,200 „ 64,853 „ „
öntött vas
1875-ben 154,184 kgr. 20,923 „ „
1876-ban 118,900 „ 15,457 „ „
1877-ben 193,400 „ 22,763 „ „
1878-ban 296,600 „ 34,179 „ „

két egész napon át megfeszítottam volna magamat a halászat gyönyörétől. A mi pedig a legsiral- masabb a dologban az, hogy daczára minden igyekezetemnek, figyelmemnek, kitarásomnak, nem tudtam fogni semmit, pár nyomorult pontyot ki- véve. Ekkor így szoltam magamban: Ez már még is csak sok, hagyjuk itt e helyet. És már sem hagytam ott.

„Lausanneba érkeztemkor még hittem a halak- ban, most már nem hiszek, és ily módon foszla- nak szét az éveikkel szép ábrándjaink mind, be- hintjük velök hátrahagyott utunkat. Azonban még is, nem tudom minő csoda által, tegnapi sikerült fognom egy nagyon szép testű angolnát, mely egész szolgáltatással harapott horgomba. Ősz hajszálaim, becsülete meg van mentve.

„Legyen szíves, kedves asszonyság, imádan- dó leányának átadni, s maga részére is elfo- gadni, kiváló tisztelete kifejezését s alázatos bók- jait Miraval marquisnak.”

Lemondunk annak válaszááról, hogy minő kifejezést öltött, a Verez asszony areza, midőn tudomásul vette e válasz tartalmát, minő valódi kegyetlen zavart érzett a fölött, miként közölje a dolgot lányával, s minő igazi rettenetes jelenetet készített neki ez imádandó angyal. Corneuil asz- szony még kevésbbé sajnálatra méltó anyjánál, miután szerencsétlen sorsában még van legalább annyi vigasztalása, hogy szívét megkönnyítheti a legkeserűbb szemrehányások, a legerélyesebb szí- dalmak s ehez hasonló kifakadások által: „Nem te vagy-e mindennek oka?”

Beszélik, hogy volt a jelen században egy nagyon okos, nagyon felvilágosult királyné, kinek szíve is nagyon jó volt, s ki teljes joggal, nagy befolyással birt az állam-ügyek elintézésénél.

Férje, a király, szívesen hallgatott taná- csára, s igen jól találta magát e mellett.

E számok azt mutatják, hogy a termelés évről-évre növekedett s még is nem mondhatjuk, hogy kerületünk vasbányászata egésszages fejlő- désen volna, miután arajahidai bohó termékei a forgalom központjától oly távol esnek, hogy a ke- reskedőknek előnyösebb Feleő-Magyarországról sze- rezni be szükségletüket, mint Rohajidáról, mert például míg innen 100 kiló szállítási díja 3 frt, addig S.-Tarljánról 1 frt 60., Ruszkabányáról 1 frt 30 kr. A szathmár-nagybányai [vasut] [le]te- sülése e bányászat föllendülésére nagy hatást gya- korolna, főképp ha sikerülne onnan a vasutat Deő- sen át egyfelől Kolozsvárral, másfelől Szoszávára l összekötni. Vasárusaink további kifogása a rojahi- dai vasgyártmányok beszerzése ellen, hogy mint kincstári villalat az üzleti össekötetéseknél nél- külözi a kellő könnyűséget; hitelt nem nyújt, s ha igen, csak terhelt feltételek, túlságos biztosí- lék mellett; árelengedéseket ad ugyan, de csak nagyobb mennyiségű bevásárlásnál stb. Mindezek zsibbasztó hatással vannak az árú piacainak terjedésére s így a termelés fokozására. —[A mig a kolozsvári gépgyárakban az öntés szeré- nyebb arányokban folyt, — Rohajida volt az itteni gyárakban használatba kerülő öntvények szállítója; az utóbbi években a piac ez alól is függetlenő lőn.

Maga Rohajida termelt
nyersvasat öntött vasat
métermázsát
1875-ben 15,502 15,415
1876-ban 28,640 11,890
1877-ben 77,150 19,340
1878-ban 68,420 29,660

Ha a rojahidai kincstári vasbányászat ter- melési föltételeit nem mondhatók kedvezőknek, a toroczkoí vasbányászatról még kevésbé tehetünk kedvező jelentést. E bányásztelep, a mely ma tiszta magyar, Stajerországból vándorolt hoz- zánk, s századokon át üzta eredeti haszából bo- zott foglalkozását, abból nem csak megélt, de becsültre, jó hirre vergődött; azonban részint az idők fejlődése, részint egy sereg ellenkező körül- mény összetalálkozása maholnap oda kényszeríti, hogy a bányászattal egészen felhagyjon s más fog- lalkozás után nézzen.

(Folyt. köv.)

Tanügy.

A dévai m. kir. főreáliskolának gym- nasiummá való átalakítása ügyében, 1879. nov. 16-án tartott enqueteje.

Jelen vannak; Barcsay Kálmán, alispán el- nökölete alatt: B. Jósika Géza, Schuller J. szász- városi polgármester, Dózsa Dénes szászvárosi ev. tef. gym. igazgató és Sándor János ugyanoda-

Szerencsétlenségére, a nő egészen csalódni talált, és egy egész élet sorsa, néha egy percz esé- lyén dől el. E perczőt fogva a királynétől többé soha sem kértek tanácsot, s azok kiket előmene- telre ajánlott, nem lettek elfogadva soha; feleséges férje így szoltam magamban: Ez emberek nem bízom, mert nöm barátai.” — Verez asszony is, hogy egyetlen egyszer csalódott, elvesztet- te minden befolyását, minden hitelét. — Le- ánya teljes életében emlékeztetni fogja arra, hogy egy napon reá vette őt a biztos préda el- bocsátására, hogy egy fehérhaju árny után sza- ladjon.

Midőn Penneville Horace gróf megjelent a genfi indóháznál, türelmetlenül várva, hogy fel- üljön, a nem délután három órákor, hanem há- rom óra huszonöt perczkor induló vonatra, nagyon elbámult, midőn egyik waggon szegletében, hova történetesen ő is felülni készült, nagybátyját, Mi- raval marquist, látta betelepvede, ki mialatt kész- séggel segített neki, számtalan apró csomagoc- kait elhelyezni a hálóba, így szoltott hozzá:

— Meggondolkoztam édes fiam; nem kell bizni az oly nőkben, kik föláltra szeretik is, nem is, Apepit . . .

Lord Beaconsfield és kora.

— Cucheval Clarigny után. — (Folytatás.)

Negyvennégy év folyt le azóta, mióta Dis- raeli eme képet ecsetelte; ha az első sorokat, mint a szerző érzeményeinek akkori történetét te- kintjük is, az általa megfutott pálya az utóbbi soroknak majdnem prófétai jellemvonást kölcsö- nöz. A művet, melyet Disraeli Bolingbrokeknek tulajdonít, nagytítván emez államférfiúnak befo-

való r. tanár, Bágya Károly és Bágya Zs. szászvárosi szolgabíró, Réthy Lajos tanfelügyelő, dr. Reichenberger Zs. kőrházi főorvos; továbbá a helybeli realiskolától az igazgató 7 tanárral, a kath. képezdétől az igazgató 3 tanárral és több más tanügybarát.

Elnök megnyitja az értekezletet, üdvözlővén a szép számban egybegyűlt, s a fontos kérdés iránt érdeklő tanügy barátjait; felszólítván egyszersmint Réthy Lajos kir. tanácsost a legutóbbi megyei nagy gyűlés elibe terjesztett dr. Reichenberger-féle, annak idején a m. kir. valóság és közoktatásügyi minisztériumhoz felterjesztendő kérelemnek felolvasására.

Az említett és a keblí m. kir. főrealiskolának gymnasiummá való átváltoztatását indítványozó ismert kérelemnek felolvasása után felszólítja elnök a t. tagokat véleményük nyilvánítására.

Réthy L. Kinyilatkoztatja, hogy az ő kivánsága korántsem oda vergál, mintha a keblí realiskolának gymnasiummá való átalakítását kívánja, és csak azt obajítja, hogy a magas kormány első oly kérés terjesztése, mely az említett tanoda növendékeinek a tud. egyetemet megnyissa.

Elnök: Az enquete határozatát a megyei nagygyűlés foruma elé obajtaná viúni és csak ezután tenni meg a kellő lépéseket.

Dózsai: Ajánlja az értekezletnek, hogy ez kérésével illetőleg nézetével — „pro vagy contra” határozatlan lépjen föl.

Kún Robert: (főrealiskolai tan.) Oly módon értelmezi elnök szavait, hogy az említett megye nagy gyűlés nem állván szakértő tanfőriaikból, de egyben is ki levén a gyűlés marivé, a már is nagy tárgyhalmaznak letárgyalásától és úgy az anynyira fontos ügyet az időtát kellően méltányolni talán nem is érkezett reá. Csálszeritnek találja tehát az egybehitt enquete alapján a kérdésnek megvitatását szintén egy második nagy gyűlés elibe terjeszteni.

Bágya K. Úgy vélekedik, hogy első sorban csak is az említett közgyűlés határozata alapján értelmeiben kell eljárni.

Réthy L. Előbb szóló nézetéhez csatlakozik.

Schuller J. (németül) A megyei gyűlés nem obajtotja; de nem is obajthatta, hogy ily fontos és talán a megye életére is kiható tárgy fölött ily kurtán-furosán határozzanak. Nézte szerint az állandó megyei bizottság elibe való a „realiskola vagy gymnasium” kérdésének megfontolása eldöntése. Véleménye szerint az ülés enquete első sorban csak is az volna tanodója, hogy vajjon valóban korszerű és szükséges-e a dévai főrealiskolának megváltoztatását kérelmezni vagy sem?

Elnök: Réthy L. nézetéhez csatlakozva az ügyet a közgyűlés határozatától eltérítve, ajánlja tárgyalni.

König Pál: (realisk. t.) minden mellékes-től a tulajdonképeni tanácskozás megkezdését tartja célszerűnek.

Matulcsik: (főrealisk. igazg.) A megye obajításának megvitatását ajánlván, szintén a do-log meritorius tárgyalását ajánlja.

Hajduczki: (realisk. t.) A realiskolának nevezetesen hazánkban a 60-as (?) években való genitívus fejlődését fejtegetve, áttér Hunyadmegyre és itt nevezetesen Dávára, mint a megyének központjára. Élénk szavakban mutatja ki

lyását korára, ő tökéletesen betöltötte. Micsoda ódás segélyével írta ő meg egy fél századdal előre más nevét használva saját pályájának teljes történelét?

Nem-e az az igaz feltétele, hogy ő a történelemben feltalálván ama befolyás nyomait, melyeket egy államférfi képes eszközölni akár tollával, akár szavával nemzete közvéleményére, ő tudta nélkül, de természetes hajlammal leválasztotta egy történeti arckép alakjában azon szerepet, melyet őnmaga obajított játszani, s melyre nézve ő soha sem szűnt meg előkészülni pártatlan akaraterejével fogva, és melynek betöltését a gondviselés, ki szereti a nagy lelkeket, rá is bogyta.

E pillanattól kezdve Disraeli a toryk sorai-ban foglalt helyet, vagy hogy az új nevet használjuk, mely alatt ők magukat nevezni kezdetek, a conservatívek közt. A párt főrsége már magának vallotta a hős küzdőt, ki ellenfeleiket üldözte, ügyét védte meg közbizonyi lázadó indulatait; de a főnökök köztelműnek hitték tartózkodással lenni egy oly ujjanc irányában, ki nem látszott lemondani akarni sem szabad véleményéről, sem szabad cselekedetéről. S valóban Disraeli a torykkal szövetségben, nem volt képes személyes meggyőződésének egyikéről sem lemondani, annál kevésbbé tudta elajátítani a párt ódi eszméit, vallási türelmetlenségét és osztály-szerű előítéleteit, mely pártnak kebelében ép ellenkezőleg szellem behatásának elősegítésére számított. De hogyan lehessen egy párttal új eszméket elfogadtatni oly országban, hol a hagyományok tisztele a nemzet egyik jellemvonásaként jelentkezik, hol azon politikai elvekben való állhatatosság, melyeket egyszer vallottunk, tiszteletadó czim, hol a vélemény változtatása leg-súlyosb vád, melylyel egy politikust lehet illetni? Az egyedüli eszköz czélja elérése végett az volt, ha kimutatja a toryknak, hogy ők észrevétlenül eltértek pártjuk igazi hagyományaitól, hogy ők

azon szükségességet, mely úgy a nemes megye főembereit, mint a magas kormányt s nagy és a természetből annyira megáldott megyében egy realiskolának felállítására birták. Számok alapján iparkodnak továbbá kimutatni, hogy Dávára gymnasium ép oly kevésbbé való, mint a realiskola, mely nézete szerint több pályára nem képesít. Argumentálásának végeredménye oda hajlik, hogy lehelyesebb volna itt egy realgymnasium vagy a németországi Realschule II. Ordnung (talán I. Ord.) mintája alapján a latinnal egybekapcsolt realiskolát kérelmezni.

Dózsai: Mindenekelőtt azt kérdezi, hogy minő költségen tartatik fenn a dévai főrealiskola? Ezek után áttér azon motívumokra, melyeket a „Kelet” 234—36 számaiban olvashattunk és azt veti föl végül, hogy vajjon fog-e az állam oly városba latin irányú iskolát felállítani, melynek közvetlen közelében annyi hasonló, intézet létezik? Városokban, melyek részint fekvésüknél részint egyéb okoknál fogva, jóval alkalmasabbak, olcsóbbak Dávánál. Ha igen, úgy ez, szóló nézete (ez helyes is) szerint nem jelentene egyebet, mint egy már meglevő vasut mellett a meddő concurrentia kedvéért egy második vasutat építeni akarai. Exposéjában kikel a humaniorák, nevezetesen a latin nyelvnek tulbecsülés ellen, mi rendesen a korunknak mindinkább irányt adó realiskol rováására szokott történni és következő végeredményre jut. Maradjon meg a dévai főrealiskola statu quo egy, a mint van a megye pedig hasson oda, hogy a realitánoda abiturientienseinek nyitassanak meg az „alma mater” kapui ép úgy, miként az aristokratikus idősb testvér, a gymnasium előtt akadálytalanul megnyilnak.

König P: Előbb szólnak állításait révén bonczkése alá s azokat bírálgatnak, helyesebben részint hoi, részint a külföldről vett példikkal akarván megdönteni — főleg Dózsai urazokérdését: „Mi czójja lenne itt (a realiskolában) a latinnak?” — azon végeredményre jut, hogy a dévai netaláni gymnasium a szász-városi társgymnasiumnak, sehogys sem árt-hat, s hogy a realiskolában — ha ez a realis viszonyoknak egészen megfelelő intézet nem is alakíthatatnak át: a latin nyelvvet legalább is 4 osztályban tanítani kellene.

Kun: A realiskolát a gymnasiummal vagy realgymnasiummal összeolvasztani sehogys sem tartja helyesnek, még kevésbbé célszerűnek.

Ezek után áttér a már több ízben említett kérelemnek azon pontjára, mely a tanulóknak csekély számát említi, nevezetesen a felsőbb osztályokban és kivonja ezen állításból, hogy a gymnasium meg a latin ny. azokra nézve, kik szegénység vagy bármí más oknál fogva a realiskolát az előtt, hogy azt bevégézték volna, odahagyni kényszerítettnek — vajmi keveset ér, s hogy ezekre nézve okvetlenül üdvösebb a realiskola. Beszédének resuméje a következő: „A dévai realiskola maradjon meg egy a mint jelenleg van; annyival is inkább, mivel az őuajtott átalakítás egy sem történhetnék meg, oly alakban és akkor, a minőben és amikorra (1880) ezt a megye obajítja. Igenis kérhetné a megye az átalakítást oly formán, hogy a minisztérium azok számára, kik a tud. egyetemre menni obajtanak, külön latin cursust engedélyezzen.

Réthy L. Sem a gymnasiumot, sem a re-

mindig a közszabadság védői voltak és hogy a nép ügyét felkarolva, ők következeteseknek mutatnak magukat és multjokhoz hűnek.

Ez volt befejezése, ha nem is fő czélja, egy könyvnek, melyet Disraeli 1835. év őszén bocsátott napvilágra e cím alatt: „Az angol alkotmány védelme (Vindication of the english Constitution)” és melyet a toryk bölcsészettanának nevezhetünk el. E mű, mely egy ízben történelmi és politikai, levél alakban jelent meg „egy nemes és tudós lord”-hoz czimezve. E feltételezett címzett nem volt más, mint lord Lyndhurst, ki nek a szerző majdnem naponkénti társalgásai alatt gyakran kifejtette eszméit, és kinek kétségkívül adása volt a jogi tudományt és mély bölcseséget illetőleg. A szerző könyve bekezdésével a Bentham és iskolája által felállított elvet tagadja, mely szerint a hasznosság az egyedüli alapja minden törvényhozásnak, és hogy egy ország intézményeinek értéke tökéletesen viszonylik a jólét azon fokához, melyet lakóinak tömege élvez. Tagadja ennek következtében, hogy minden anyagból lehetne intézményeket teremteni; az alkotmány csak az időnek műve lehet; annak születni és kifejlődni kell fokoként a nemzet eszméinek és szükségleteinek befolyása alatt, annak a nemzeti jellem kinyomatát kell magán viselnie, és minden elismert s megszentezett jogok tiszteletén kell nyugodnia. Eme feltételek támogatásul ő ellentétbe állítja az angol intézmények állandóságával, melyek az oly számos és heves rázkódások után is sérületlenül maradtak, a mesterkelt alkotmányok törékénységét, melyeket Franciaország kísérlett meghonosítani; és ő felbuzsa, mint nem kevésbbé elhatároló bizonyítékot az egyesült államok szervezetét s annak sikerét ellentétben amaz alkotmány torzszülötkekkel, melyek spanyol Amerikában azon mintára után faragtaknak.

áliskolát nem pártolja jelenlegi alakjában; már csak azért sem, mivel ő egy előkészítő középtanodát áll. Szerinte sem a gymnáz. sem a realisk. felső osztályai nem lehetnek mérvadók, hanem igen is az egyetem.

Az előtte szólók nézetei ellen egészben véve nincs kifogása; nem mulaszthatja el azonban nézetét a kétféle középtanodára vonatkozólag e helyen nyilatkoztatni. Szerinte a gymnasium tulélt állásponton balad, midőn növendékeit 8 éven át class nyelvekkel tömi; a realiskolát pedig nem pártolhatja azért, mivel növendékei előtt a tud. egyetem csarnokai elzárva.

A latin nyelvnek tanítása realiskoláinkban már csak azért is mutatkozik opportunusnak, mivel ezt nemzeti elő- és jelenlegi életünk is megkívánja. Felemlíti továbbá azon jeleségeit is, hogy a szülőknek jelentékeny része gyermekeiket más helyre viszi; oda, a honnan egyetemre is mehetnek.

Hosszu beszédének végeredménye: Dávára oly intézetet kíván, melyből a növendékek mindenüvé mehessenek.

Sándor János (szász. colleg. t.) szerint a kormány már kezdetben is azt tartotta szem előtt, hogy a megyének oly iskolája is legyen, mely első sorban a nép anyagi jólétének előmozdítását tartaná szem előtt.

Szóló a realiskolát egy képzeli mint a fát, melynek gyümölcsét még nem is ismerve — már is gyökerestől együtt ki akarunk tépni. — Végszavai:

„Maradjon meg ez dévai realiskolának, a szászvárosi pedig gymnasiumnak; talátsassék azonban mód, melynél fogva a növendékek — a latinnál érettségi vizsgát téve — egyetemre is mehessenek.”

Dr. Reichenberger Zs. Az előtte szólók argumentumait recapitulálva és Molnár Aladár ismert exposé-jára utalva már csak azért is gymnasiumot, nem pedig realiskolát szeretne Dáván, hogy így e téren is megvolna a concurrentia.

Dózsai: Tiltakozik az imént szóló ur azon állítása ellen, mintha a gymnasiumot megtámadni szándékában állott volna és újból előbbi szavaira utal.

Hozzászólának a tárgyhöz még Józsi Gáza báró, László Zs. és Vizoly Z., mindnyájan a realiskolának latinnal való egybekapcsolását ajánlván a kiküldött ötös megyei bizottságnak.

A szólók sorát Schuller F. zárja be, és vele együtt, hangsúlyozván, hogy Dávának realiskolára és vele együtta megyének nagyon is szüksége van.

Ezek után megyének még egyszer megköszönvén elnök ur az egybegyűlt tagok közreműködését, enunciólja, hogy a kiküldött bizottság feliratát az épen befejezett enquete értelmében fogja szerkeszteni; az az kőni, hogy a jelenlegi realiskolának meghagyása mellett a magas kormány az említett iskola abiturientienseinek tud. egyetemre való menést engedélyezze.

A gyűlés 10—12¹/₄ óráig tartott.

Cs. Rákosi.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház tülese, nov. 18.

Száláry József elnök megnyitván az ülést, bemutatott több kérvényt.

Mintán gyors történeti vázlatban előadta Disraeli az angol alkotmány alakulását, bonczolja és magyarázza azt. Véleménye szerint az angol nemzet három rend nagy hatalom által van képviselve, melyeknek mindenike megfelel az alkotmányos elemek egyikének, melyek kölcsönösen függetlenek, és melyeknek tevékenysége feltétlenül szükséges, hogy törvényt létesítsenek és hogy kötelezővé tegyék mindannyiok engedelmességét. E három hatalom: a királyság, a lordok háza és a választó testület. A királyság a nemzeti egységnek kifejezője, a nemzet személyesítése idegen állammal szemben; a lordok háza képviseli az egyházat a püspökök által, a közigazgatást a cancellár személyében, ki elnöke a háznak, és a többi tisztviselők által, kik helylyel bírnak ott, a vidéki igazgatást pedig a grófságok lord helytartói által; képviseli még egyuttal a földtulajdoni és mindazon érdekeket, melyek ahhoz kapcsolódnak, mindazon osztályokat, melyek abból élnek. A választó testület képviseli mind a többi érdekeket, és mivel igen nagy számu arra nézve, hogy közvetlenül és személyesen részt vegyen a törvény megalkotásában, amint ez a lordoknál lehet, ő tevékenységét a képviselők közvetítésével idézi elő, melyek az első házat alkotják. Ugy tekinteni ez első házat, mint a nemzet képviselőjét, ez anyai, mint alkotmányellenes eretnek-séget követni el; a képviselőház nem egy magának álló hatalom, ez csak a három hatalom egyik képviselőinek gyűlekezete; és a nemzet képviselője, hogy őszinte és tökéletes legyen, megkívánja mindhárom együttes közreműködését. E három hatalom egyenlő, független, és ennek következtében felelősségnélküli, a függetlenségnek feltétele levén a felelősségnélküliség. Mindannyiszor, midőn e három hatalom valamelyikétől el akarták vonni a hatalomgyakorlás törvényes részét, vagy elsőbbséget akartak szerezni egyiknek a má-

Tisza Kálmán miniszterelnök benyújtja a magyar korona országainak 1878. évi zárszámadásait és az állami számvéviszőknek erre vonatkozó jelentését, valamint a miniszteri tanácsnak a zárszámadásra és az állami számvéviszőknek jelentésére az 1870. XVIII. t. czikk 22. §-a alapján tett észrevételeit; benyújtja továbbá a minisztérium jelentését a függő államadósságot ellenőrző országos bizottság felől. — Következik a napirend: a Bosznia és Herzegovina közigazgatásáról szólótörvényjavaslatrészletes tárgyalása.

Eles Henrik felszólal az 1. §-hoz: Bosznia és Herzegovina közigazgatása vagy közösügy vagy nem. — Ha közösügy, akkor a minisztérium úgy is fel van hatalmazva arra, hogy befolyon a bosnyák ügyekre, erre külön meghatalmazás nem kell; ha nem közösügy, akkor az 1. §. hibásan hivatkozik a közös ügyekre nézve fennálló törvényekre, mert akkor nincs jogosultsága. Új szövegeztet ajánl.

Tisza Kálmán nem fogadja el a módosítványt, de ellenzi, hogy az a bizottsághoz utasítottassék, Apponyi Albert kéri, hogy mi lehet oka annak, hogy a miniszterelnök most egyszerre a bizottsághoz való utasítást ajánlja, holott ő az eljárást nem rég is folyton ellenzte. Dárday Sándor szerint itt helytelenül van hivatkoztatva az 1867. XII. t. czikkre. Új §-t ajánl, a melyben világosan kimondatik, hogy a közös minisztérium hatalmaztatik fel Bosznia közigazgatására.

Szilágyi Dezső: A miniszterelnök azért akarja a bizottsághoz utasítani a §-t, mert meg akarja várni, hogy mi történik a javaslatlalt Bécében. A miniszterelnök mostanig maga sem tudja, hogy mily irányban akarja módosítani a §-t. Csodálkozik, hogy Dárday az általános vita alkalmával elhallgatta azt, a mit most felhozott a javaslat ellen. Dárday Sándor épen Szilágyitól nem látta a felszólalást, mert vele tudatta, hogy ily módosítványt fog beterjeszteni.

Szilágyi Dezső: Dárday Sándornak ezt nyilvánosan az ország előtt kellett volna elmondani. Különb, ha már magánbeszélgetésről van szó, azt is mondta neki Dárday, hogy indítványozni fogja, hogy a törvény hrtálya csak 3 évre terjedjen ki. Elvárja tőle, hogy ezen ígérétet be fogja váltani.

Jókai Mór pártolja a §-nak a bizottsághoz való utasítását. Ha már a magasabb pathosz és declamatio a színpadon kibál, maradjon meg legalább az itt házban. — A tegnapi többségből levonják a horvátok szavazatát, de vonja le az egyesült ellenzék az ellenzéki szavazatokból a függetlenségi párt szavazatait is, mert e párt ellenkező szempontból szavazatait a javaslat ellen mint egyesült ellenzék. A függetlenségi párt nem fogadta volna el az egyesült ellenzék határozati javaslát.

Pulszky Ágoston Jókainak a pathosz és declamatióra mondott szavait elfogadja, ha Jókai a saját beszédét értette ez alatt. A beterjesztett indítványok egyikt sem fogadja el. Jókai Mór személyes kérdésben szól. Ő nem értette a képviselőháza, hogy az a színházi declamatiók helye, hanem csak azt értette, hogy a ki az angol nyelvet akarja hallani, azt csak az angol királynő színházában s az angol parlamentben hallhatja.

Hoffmann Pál sem a szakaszt, sem a módosításokat nem fogadja el. Tisza Kálmán; Ha a § a bizottsághoz nem utasítatik, akkor kö-

sik kettő fölött, mindannyiszor, midőn megkísérlették, mint a whigek a hanover királyok alatt, meggyongyítani a korona kezdeményező jogát, vagy a lordok ellenőrzését megbénítani szándékoztak, leronták az alkotmánynak egyensúlyát és a közszabadságot veszélybe dönték.

Eme képréseleti jellemvonás mellett az angol intézmények nem kevésbbé lönyeges vonása az örökös elvnek általánossága. A királyság örökléte, és emez örökségi elvnek köszönheti Angliá, hogy megmenekült a continensen előforduló forradalmaktól. A lordok háza örökléte, habár szünetnélküli megdözdök a nemzet kebelében új elemek belépése által, és emez örökletességnek tulajdoníthatja, hogy hatalmas és élő hatalom, ellentétben a francia páirek régi kamarájával, és mindazon senatusokkal szemben, melyeknek önletök nincsen. A választó testület sem ment az örökletes elvtől, mert legtöbb választó atyjától nyeri a szavazati jogot; és az apai szolgálato egy képviselő fiára nézve mindig komoly ajánlatul és megkülönböztetésül szolgáltak a választók szemében. Eme közös jellem minden hatalom közt adja meg az összhangot és biztosítja az angol alkotmány rendes működését.

A whigek több ízben kísérlették meg azt természetéből kivetkőztetni és meghamisítani. A Hanover-ház alatt a „patriciusi családok egy kis csoportja, kik a lordok házának uraiul küzdötték fel magukat, megkísérlette a királyságot megsemmisíteni, azt a velencei dogák gyáva szerepére sorírtván, és miután vesztegetés által lekenyereztek a községeket, hogy elvonják ez által azokat a választó testület ellenőrzése alól, a parlamentnek tartamát három évről nétre emelték. A közszabadság elveszett volna amaz erőteljes ellenállás nélkül, melyet a tory-párti kisebb birtokosok fejtettek ki oly nagy politikusok vezetése alatt, mint a milyenek Bolingbroke, Wyndham és Pitt

ri az eredeti szöveget elfogadni. Pulay előadó felszólalása után a ház többsége 161 szavazattal 144 ellenében a bizottsághoz utasítja az 1 §-t.

A 2—5. §. vita nélkül elfogadtatik. A 6-ik §-nál felszólal Molnár Aladár. Módosítványt nyújt be, a mely szerint ezen törvény az 1882-ik év december 31-éig marad érvényben. Ha őszinte a miniszterelnöknek azon állítása, hogy ezen törvény csak ideiglenes, akkor el kell fogadnia ezen módosítványt.

Tisza Kálmán miniszterelnök őszintén mondhatja, hogy ezen törvény csak ideiglenes, mert ez okkupatio 3 év előtt is alakulhat mássá Kéri elvetetni Molnár módosítványát.

Szilágyi Dezső polm zárt Tiszával. Ajánlja Molnár módosítványát elfogadásra. — A szavazásnál az eredeti szöveg Molnár toldaléka nélkül 12 szavazattöbbséggel elfogadtatik. — A holnap (szerdán) d. e. 11 órakor kezdődő ülésben a kérvények fognak tárgyalatni.

Madarász József a napirend megállapításához szól. A bosnyák javaslat első §-át mielőbb tárgyalatni kívánja. — Tisza Kálmán a kérvények után, ha a bosnyák-bizottság az 1. §-t letárgyalta s jelentése ki lesz nyomtatva, azt kéri tárgyalatni. — Ha ez nem lesz kész, akkor a véderő-törvényt kéri mielőbb tárgyalatni.

Szilágyi Dezső csudálkozik azon, hogy a véderő-javaslatot a miniszterelnök egyszerre oly gyorsan akarja tárgyalatni. (Ormay közbeszól) Ormay képviselő ur megszavazná a javaslatot mindjárt. Ha minden képviselő olyan kész lenne, mint Ormay, akkor nem lenne szükség képviselőháza (Helyeslés baloldalon. Zajos felkiáltások a jobboldalon: Rendre! Rendre!

Több mint ötperczig tartó zajos láрма keletkezik, melyben senkisék juthat szóhoz. — A kormánypárt követeli Szilágyi rendreutasítását.

Szilágyi csak az elnököt fogadhat el rendreutasítást. Magyarázza Ormayra mondott szavai. Ormay Károly az ökoljog meghonosításának mondja Szilágyi magavisletét. Szilágyi: Ormay nem szomszédjához szóltott, hanem belekiáltott beszédembe. Ivánka: Én kiáltottam bele, nem Ormay. Szilágyi: Akkor kérem Ivánka urhoz intézettnek venni szavaimat. Ivánka Imre: Szilágyi úgy viseli magát, mint valami di-tátor. Ilyen daróc-medort még senki sem tanusított a házban, mint Szilágyi. (Zaj.)

Tisza Kálmán hajlandó lett volna beleegyezni, hogy a véderő javaslat tárgyalása pár nappal elhalasztassék, ha a napirend felletti vita azon hangon lett volna folytatva, a melytől Madarász megkezdte. Csütörtökön kéri tárgyalatni a véderő-javaslatot.

Simonfi Ernő szombaton kívánja tárgyalatni a véderő javaslatot. A házszabályok szerint pénteknél előbb nem is lehetne tárgyalni azt. Az erőszakoskodás, ha a házszabályok értelmét a többség elcsavarja.

Elnök azon közvetítő indítványt teszi, hogy pénteken tárgyalassék a véderő-javaslat. Az elnök indítványa elfogadtatik.

Csatár Zsigmond: interpellálni akar. (Zaj, a képviselők oszlanak.) Ha meghallgat türelmesen a ház, akkor rövid lesznek. (Derűltég.) A törvény szerint rendezett-tanácsos városban a tisztviselők csak 6 évig maradhatnak hivatalukban. — Csongrádon ez a 6 év már 18 hónap előtt letelt, s a polgármester s a tanács még mindig hivatalban vannak.

voltak. A szerző aztán a két nagy pártnak történetét adja saját nézponja szerint, és a mint a már állította, igyekszik most is bebizonyítani, hogy a toryk előítéletei és hibáik dacára mindig őszintébb szabadelvűek voltak, és a nép érdekeihez hűbbek, mint ellenfeleik. Végre összefoglalván mindazt, mit ama gépezetről mondott, mely által a nemzet Angliában kormányoz és őnmaga igazgatja magát, Disraeli ama végkövetkeztetésre jut, hogy az angol alkotmány megállapított egy democratiát, de szabadelvű és pártfogó rendszer követő democratiát. A francia democratiával ellentétben, mely a nemzetre egy hajlítottan sulygelen módjára nehezül, és semmi jogot nem enged meg létezni maga mellett, az angol democratiá mindenkinek jogát elismeri és annak érthetlenségét megszünteti; találó és igaz megjegyzés, mert míg Franciaországban a polgár csak egy homokszem, támaszpont és ellenállási erő nélkül, az angol polgár jogában miut várában határolva el, biztosítva van, hogy pártfogásra és igazságra lel.

Lényegében ilyen ez a különös könyv, az igazság és hibák e vegyüléke, hol az elhírtelenkedett eszmék mellett és megczófolható ítéletek közt kitűnő megjegyzések és igazán mely észrevételek hemzsegnak. A törtételeme és jog hasonlóság fel lett használva, hogy egy elhamarkodott elv bizonyítékul szolgáljanak; ugyszint a emberek sinosenek mindig megfelelőleg megítélte, valamint a történeti tények néhol erőltetettek; néha pedig váradlan világlításba helyezvük. Alapjában e mű metaphizicai és oktató külső alatt főleg vita irat.

(Folyt. köv.)

A kolozsvári kisegítő-takarék-pénztár szövetkezet.
 Alólírt igazgatóság köztdomásra hozza, hogy az intézetnél elhelyezt és elhelyezendő pénzek kamatlába (411) (2-3)
 1880. január 1-től kezdve 5%-ra lón leszállítva.
 Azon betevő, a ki a kitűzött **határidő előtt** pénzéről nem rendelkezik, a kamatszallításba beléegyezettnek tekintetik.
 Kolozsvárt, 1879. november 17-kén
 a kisegítő-takarék-pénztár
 igazgatósága
 Tauffer Ferencz, Sámi László.

TELI IDÉNYRE.

Divatárakban, női készruháknak és felöltőkben legnagyobb választék

ORELLI HUGO

divatáru raktárában Kolozsvárt

főter 17 szám.

LEGUJABBAN MEGÉRKEZTEK:

- 10,000 méter szőr és posztó női-ruha kelme
- 6000 " fehér és színes parchet és kálmuk
- 5000 " legjobb mosó karton és háziszőtes
- 2000 " Fekete Terno
- 1500 darab különböző hárász kendők és belépők
- 1000 " szalagok és ruha díszek
- 500 pár brúnél és bőr-czipők
- 150 darab kész női és gyermek köntös
- 600 " különböző alakú téli felső és köppen

Pipere cikkekben és rövid árakban legnagyobb választék.

Miederekből gyári raktár darabja 80 krtól 5 frtig.

Ezeket kivül: női kalapok, férfi és női fehérneműk, papla-nyok, kitűnő schifonok, nagy mennyiségű nyakkendők, s minden e szakmába vágó cikkek feltűnő jutányos árban kaphatók.

Kivánatra: 24 óra alatt műtermemben egy női ruha a legelegánsabbul elkészítettik.

A n. érd. közönség becses pártfogását kérve

(387) (4-8) tisztelettel: **A FENNEBBI.**

A LEGOLCSÓBB
T Ú Z I F A
 van a gőzfűtőgőz Kolozsvárt, a vasut mellett, a hol is
4 KÖBMETER EGY ÖLBE RAKVA
 Hasáb. Kurtára felapritott
 I-od rendű bükfa 12 frt — kr. 13 frt 60 kr.
 II-od " tölgy és bükfa 11 frt 20 kr. 12 frt 60 kr.
 III-ad " hántott fa és más 9 frt 60 kr. 12 frt 60 kr.
 a házhoz szállítva árulatik.
 A valódi 4 köbméteres ölel és ezeknek tömött rakásáról saját raktári helyiségben meggyőződést szerezhetni. Ha pedig a t. vevő azt kívánja, hogy a fa lakásán is ölel rakassék, akkor ölenként még 25 kr. felülfizetendő.
 Megrendelések elfogadtnak Vögel Károly ur fiúteleben, valamint lakásomon: **tapiacz-sor 2. számú háznál.** (347) (8-*)
SZENTJÁNOSI FERENCZ.

Megjelent és Kolozsvárt
STEIN JÁNOS
 m. k. egyetemi könyvkiadó s könyv- és zeneműárúsnál
k a p h a t ó:

Életem és korom.

Irta PULSZKY FERENCZ. Ára 2 frt 80 kr.

Déryné naplója.

Rendezte TÖRS KÁLMÁN.

Kiadja a Kisfaludy-társaság.

I. Kötet. Ára 2 frt.

Egy chinai viszontagságai Chinában.

Regény. Irta VERNE GYULA. Ára 1 frt 20 kr.

Madách Imre összes művei.

Kiadta GYULAI PÁL. A költő arcképével 3 kötet.
 Ára 7 frt 50 kr.

A földadó kataszter

tekintettel a mezőgazdaság és a földbirtokos-osztály viszonyaira.

Irta DOBNER RUDOLF. Ára 1 frt 80 kr.

Szemet szemért.

Regény. Irta TROLLOPE A. Angolból fordította HUSZÁR IMRE.
 Ára 1 frt.

Montretout grófnő.

Regény. Irta TISSOT és AMÉRO, 3 kötet. Ára 2 frt 40 kr.

Gazdasági zsebnaptár

az 1880-dik szökő évre.

XX. évi folyam.

Szerkeszti

Kodolányi Antal.

Ára, vászonba kötve, a „Magyar gazdák évkönyvé”-vel együtt **2 frt.**

Dávid Ferencz első unitárius püspök
 halálának háromszázados évfordulati
emlékünnepele,

az unitáriusoknak 1879. Augustus-hó 24. és 25. napjain Sz.-Keresztúron tartott zsinati gyűlése alkalmával mondott imákban és egyházi beszédekben. Ára 60 kr.

ERDÉLY s különösen a székelyföld
 közgazdasági jelene és jövője

az erdélyi gazd.-egylet egy tagjától. Ára 40 kr.

Postán küldve 45 kr.

hogyha az ára postautalványban küldetik.

Magyarország magassági és vízrajzi viszonyainak térképe.

Tervezte és rajzolta HÁTSEK IGNÁCZ. Ára 40 kr.

Athletikai gyakorlatok.

A szövegbe nyomtatott 143 ábrával.

Gr. Eszterházy Miksa (Viator)

czikkeivel bővítve összeállította MOLNÁR LAJOS.
 Ára 2 frt 50 kr. Kötve 2 frt 80 kr.

Magyarország tiszti cím- és névtára.
 1879.

Ára 4 forint.

STEIN JÁNOS

m. k. egyetemi könyvnyomdász Kolozsvárt,

ajánlja a kolozsvári ev. ref. főtanodának, általa már évtizedeken át kezelt

KÖNYV- ÉS KÖNYOMDÁJÁT.

a melynek helyiségei a legutóbbi időben tetemesen megnövekedtek és a munka eszközei a kor igényeinek megfelelőleg, tökéletesítve és szaporítva vannak.

A használandó betűk a jelenleg divó legmodernebb minták szerint öntvők, a könyomdát kitűnő metsző kezeli. A nyomdai munkák kiállításához szükségelt anyagok a legjobb és legolcsóbb forrásokból erednek.

PAPIR GYÁRI ÁRBAN SZAMITTATIK.

Munkát minden időben, még éjjel is elvállal és a leggyorsabban s a legjutányosabban eszközöl.

A gépek elegendősége, valamint a munkaerők teljes száma teszi lehetővé, hogy minden

KÖNYV- ÉS KÖNYOMDAI MUNKÁT

határozott időre, tisztán, ízléssel s oly olcsó árban képes előállítani, hogy e nemből bármely hazai nyomdával versenyezhet.

Mindenemű és nyelvű könyvek, bármiféle rovatos ívek, körlevelek, árjegyzékek, számlák, nász-, gyász- és vigalmi jelentések, névjegyek, meghívó-jegyek, tánczrendek, gyógyasztási-jelzetek, bor-, rozsolis- és más vignettek, újévi és más alkalmi üdvözlőlevelek, baromutlevelek, vásárcédulák, hirdetések, bármilyen nagyságu falragaszok, szóval minden e szakba vágó munkák ízetes kiállítását elvállalja.

Különösen a kir. törvényszékek, megyei- s városi hatóságok és a községi előjáróságok figyelmét bátor arra felhívni, hogy a hivatali szükségletekre megkívántatott nyomtatványok gyors kiállítására s legolcsóbb árszámítására különös súlyt fektet.

Előleges költségvetéssel is készséggel szolgál, a gyakrabban előforduló s törvényszerű mintázatok birtokában lévén.

A gyámsági és gondnoksági ügyek rendezéséről szóló 1877. XX. t. cikk életbeléptetése tárgyában a m. kir. belügyminister ur által az arvaszékek részére kibocsátott ügyrendben előforduló nyomtatványokból —

melyekből készletet tart — kismennyiségben koncz számra is jutányos árban szolgál.

1879.

Nyomatott Stein János m. kir. egyetemi nyomdászánál az ev. ref. főtanoda betűivel Kolozsvárt.